

Kimbrernes historie

Selv om det i dag er vanskeligt at finde direkte historiske/arkæologiske spor efter kimbrerne, så kan man dog i Aars by finde en hel del forretninger og firmaer, hvor ordet "kimbrer" indgår i navnet. Lad mig blot nævne Kimbrer Computer A/S, Kimbrer Musik, Kimbrer Kroen, Cimbrier Bilerne og Kimbrer Hallen - alle navne, der har rod i en blodig historie og i en spændende og farverig periode i Danmarkshistorien - faktisk før Danmark blev kaldt Danmark.

Men det er ikke blot forretninger og firmaer, der bruger kimbrernavnet. Hver weekend i september afholdes i Aars de berømte kimbrerfester, hvor land og by samles til blandt andet ørredfiskeri, børneoptog, gøgl, tivoli i Aars Lystanlæg, dans, øldrikkeri, revy, optog og kåring af årets "Kimbrer". Primært arrangeres kimbrerfesterne for at samle penge ind til idrætten i kommunen, men samtidig sættes jo fokus på de historiske kendsgerninger omkring kimbrernes hjemsted og deres omfattende udvandring fra Himmerland.

Hvem var kimbrerne?

At kimbrerne faktisk har eksisteret vidner talrige såvel romerske som græske historikere om, hvor ikke mindst Plutarchos har skrevet meget om kimbrernes hærgen ned gennem Europa og deres mange blodige slag mod de romerske legionærer. Der er talrige teorier om, hvorfra kimbrerne er udvandret, men det største sandhedsvidne må dog være den græske astronom og geograf Ptolemæus, som omkring 150 e.kr. nedtegnede et Danmarkskort, hvor kimbrerne entydigt optræder som et folkeslag i Himmerland.

Omkring ca. 120 f.kr. var der opbrudsstemning i hele Himmerland, hvor der dengang boede mange mennesker. årsagerne til udvandringen kan have været mange, men den mest sandsynlige forklaring er nok en kombination af mange faktorer: overbefolkning i Himmerland, kvægsygdomme blandt

kimbrernes kvæg, et ønske om at bryde kelternes monopol på handel med jern samt måske ikke mindst almindelig eventyrlyst.

Det var ikke blot mandlige krigere, der drog af sted på det store togt. Et vældigt vogntog bestående af jernalderbønder, kvinder, børn og gamle - omgivet af det kimbriske rytteri - begav sig ud på en lang og blodig rejse. Den før omtalte historiker Plutarchos skrev følgende om den kimbriske hær: ”Rytterne bar hjelme, der lignede farlige rovdyrs gab og havde mange andre underlige skikkelser. Ovenpå hjelmene var der fastgjort høje fjerbuske i form af vinger. Dette bevirkede, at mændene så højere ud, end de vitterligt var. De var iført jernbrynjer og havde hvide skjolde, der kastede en blændende glans fra sig. Deres våben var tohagede spyd og tunge sværd”.

En anden historiker, Strabo, skrev følgende om de ledsagende kvinder: ”Deres hustruer, som ledsagede dem på deres togter, blev ledsaget af præstinder. De var iklædt hvide klædebon og herover bar de kapper af det fineste hør sammenhæftet med nåle. Om livet bar de bæltter af bronze og fødderne var nøgne”.

På en særlig vogn har kimbrerne sandsynligvis transporteret en stor tyr fremstillet i bronze. Af andre rituelle ting medbragte kimbrerne - i følge Strabo - en stor offerkedel.

Selve togtet er som sagt udgået fra Himmerland, men undervejs ned gennem Europa har vældige folkeslag og fremmede hære sluttet sig til den kimbriske hær, der i starten havde succes på slagmarken.

Slagene med de romerske hære

I det nuværende Steiermark og Kärnten stødte kimbrerne i år 113 f.kr. sammen med den romerske hær under ledelse af konsul Carbo. Under slaget blev den romerske hær totalt udraderet. Rygterne om det forsmædelige nederlag nåede hurtigt til Rom, hvor man siden talte om ”den kimbriske rædsel”.

4 år senere stod et nyt vældigt slag mellem den romerske hær under ledelse af Marcus Silanus. Kimbrerne havde hærmæssigt fået en kraftig saltvandsindsprøjtning i form af tilslutning af en større hær bestående af teutonerne fra Thy under ledelse af høvdingen Teutobodus. Igen blev de romerske legionærer dræbt i tusindtal, og hæren næsten decimeret. Efter slaget sendte kimbrerne sendebud til Rom for at forespørge om land til at bosætte sig på, men det blev pure afvist af det romerske senat.

I året 107 f.kr. kom det til det tredje større slag mod romerne i nærheden af Garonneflodens munding. Den romerske hær anførtes af konsul Cassius, der selv sammen med hovedparten af de romerske legionærer blev slagtet.

To år efter fandt der to slag sted mod romerne. Ved Rhonedalen måtte den romerske hærfører **®milius Scaurus** strække våben mod kimbrenne. Scaurus blev taget til fange, og da han fortalte kimbrenne, at de absolut ikke skulle vove sig ind i Italien, blev han dræbt på stedet.

Det hidtil blodigste slag fandt sted samme år - nemlig 105 f.kr. - i nærheden af Orange. **Servilius Cæpio** var romersk hærfører, men som i de tidligere slag mod kimbrenne måtte han også strække våben. To af Cæpios sønner faldt i kampen sammen med 80.000 romerske soldater og 40.000 trosknægte og hestepassere. Det romerske imperium var virkelig rystet. Om disse dramatiske begivenheder beretter den romerske historiker **Orosius** følgende: "Efter at have erobret begge lejre og en mængde bytte, syntes kimbrenne at være drevet af en mærkelig og usædvanlig uvilje. De ødelagde alt, hvad de havde erobret. Klædestykker blev sønderrevet og strøet ud omkring, guld og sølv blev kastet i floden, soldaternes brynjer blev hugget i småstykker, hestenes seletøj blev ødelagt og hestene druknet i strømhvirvlerne. Soldaterne blev med løkker om halsen hængt i træerne. Således skånedes fjenden intet bytte og heller ingen romerske soldater. I Rom blev der ikke alene stor sorg, men der opstod også frygt for at kimbrenne umiddelbart ville gå over Alperne og hærge i Italien".

Kimbrenne tog ikke fanger, og om dette forhold skriver den romerske historiker **Strabo** følgende: "Med sværd i hænderne mødte kimbrennes præstinder de tilfangetagne krigsfanger og efter først at have kronet fangerne med krans, førte de dem hen til en bronzekedel på omkring tyve amfora. Og de havde rejst en platform, hvor præstinderne trådte op, og bøjet over kedlen skar disse præstinder struben over på alle fangerne, som blev løftet op til dem. Og af blodet, som strømmede ned i kedlen, udtog de varsler for en sejr for deres eget folk. Under kampene stod de på deres skind, som var spændt ud over vidje-stængerne på vognene, og på denne møde frembragte de en uhyggelig spøgelsesagtig lyd".

I 102 f.kr. begyndte krigslykken at vende for kimbrenne. I et stort slag mellem kimbrennes kampfæller teutonerne og ambronerne og den romerske hærfører **Gajus Marius** blev kimbrennes forbundsfæller næsten udraderet. Slaget fandt sted ved **Aquae Sextiae** nord for Marseille, hvor 200.000 teutonere og ambronere blev dræbt og 90.000 taget til fange. **Plutarchos** skriver følgende om slaget: "Derimod fortæller de, at indbyggerne i Marseille indhegnede deres vingårde med dødningsbenene, og ligeledes at jorden ved de mange forrådnede lig og de stærke regnskyl, som faldt vinteren efter, var blevet gødet så stærkt og så dybt ned med alt det forrådnede, at den næste år bar en utrolig mængde afgrøde".

Men i 101 f.kr. gik det galt for kimbrenne. Under ledelse af den romerske konsul **Gajus Marius** blev kimbrenne hæren tilintetgjort på de raudiske sletter ved **Vercellae**. Marius var en snedig feltherre, og han havde til det endelige slag opstillet den romerske hær således, at den havde solen i ryggen. Kimbrenne hæren blev blændet af den kraftige sol, og det ophvirvlede støv skjulte kimbrenne hærens udsyn. For ikke at blive skilt ad havde den forreste række i den kimbriske hær lænket sig sammen med lange kæder, som var fastgjort til deres bælt. Slaget bølgede frem og tilbage, men til sidst måtte kimbrenne strække våben. 340.000 kimbrenne, heriblandt kimbrenne høvdingen **Boiorix** - blev hugget ned, og 140.000 kimbrenne blev taget til fange. Tabstallene er opgivet af de romerske historikere, så måske ligger tallene i overkanten.

De kimbriske kvinder var med på hele togtet, og om deres endeligt i slaget ved Vercellae beretter den romerske historiker Orosius følgende: ”Omringet rettede kvinderne nu deres sværd mod sig selv og deres børn. Nogle skar hinandens struber over. Andre hængte sig selv i løkker, der var hængt op i vognstængerne, som var blevet løftet højt til vejrs. En kvinde havde først lagt løkker over sine to sønners halse og havde bundet rebet fast til sine egne fødder. Da hun kastede sig ud fra vognen for at hænge sig selv, blev hendes to børn også hængt”.

Ved slaget ved Vercellae blev kimbrernes skæbne således besejlet, og vi hører igen om kimbrerne, da de ca. år 7 e.kr. gennem gesandter ansøger om venskab med den romerske kejser Augustus. Fra dette tidspunkt og frem i historien ligger kimbrernes videre skæbne hen i det uvisse. Der er dog teorier fremme om, at der i den lille italienske bjerglandsby Giazza skulle leve efterkommere af de oprindelige kimbrere. Dette forhold er i øjeblikket ved at blive undersøgt via en genetisk test.

Kimbrer tyren og Gundestrupkarret

Kimbrerne er jo altid blevet forbundet med en eller anden form for tyredyrkelse, og de havde da også en bronzeskulptur af en tyr med på deres togt rundt i Europa. De første tegn på, at denne tyredyrkelse er gået over i den himmerlandske folkløse stammer fra 1610, hvor Aars Herredsvåben fremstiller et tyrehoved. Siden er tyredyrkelsen i Himmerland taget til, og det er nok ikke en tilfældighed, at de mest storlåede moderne skulpturer har tyren som forbillede. Her tænker jeg på Kimbrer tyren i Aalborg, Kimbrerstenen i Rebild, Aars Kommunes byvåben og lignende.

At bundpladen i Gundestrupkarret ligeledes fremstiller en tyr er måske heller ikke en tilfældighed, idet min teori om Gundestrupkedlen er den, at den er blevet erobret fra kelterne i det nordlige Frankrig og transporteret til Borremosefæstningens offerplads i Rævemosen for at signalere, at det dengang - d.v.s. ca. 103 f.kr. - gik kimbrerne godt i det fremmede. Kimbrerne har i Gundestrupkedlens hellige motiver - og ikke mindst i tyreskikkelsen - kunnet parallelisere deres egen tyregud med Gundestrupkedlens tyr.

Skrevet af ledende bibliotekar, Jens Bråten, på baggrund af min bog: ”Kimbrerne - historie, teorier og myter om Himmerlands kimbrere”. Jens Bråtens Forlag, Aars.1988, nyt oplag 1997.

Aars d. 3.2.2000